EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 10 01
COM(2025) 562 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2024 m. finansuotų humanitarinės pagalbos operacijų metinė ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai

TURINYS

1. Įvadas....2

2. Pagalbos teikimo tarptautinės aplinkybės....2

2.1. Rytinės kaimyninės šalys ir Turkija....4

2.2. Artimieji Rytai ir Šiaurės Afrika....4

2.3. Pietvakarių Azija ir Arabijos pusiasalis....5

2.4. Rytų ir Pietų Afrika....5

2.5. Vakarų ir Centrinė Afrika bei Didžiųjų ežerų regionas....5

2.6. Pietryčių Azija ir Ramiojo Vandenyno regionas....5

2.7. Šiaurės ir Pietų Amerikos ir Karibų jūros regionas....6

3. Tinkamos ir veiksmingos humanitarinės pagalbos nukentėjusiems gyventojams teikimas....6

4. Konkrečių operacijų išorės vertinimų tikrinimas....9

5. Susijusios nuorodos....9

Commission européenne/Europese Commissie, 1049 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË. Tel. +32 22991111
Kabinetas L-86 04/024 – Tiesioginė telefono linija +32 229-50911

Rut.KARLSTROM@ec.europa.eu

1. ĮVADAS

Šioje ataskaitoje pristatoma svarbiausia Sąjungos humanitarinės pagalbos veikla ir politikos rezultatai 2024 m., įgyvendinti per Europos Komisijos Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų generalinį direktoratą (toliau – Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD). Ji parengta pagal 1996 m. birželio 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1257/96 dėl humanitarinės pagalbos 19 straipsnį, kuriame reikalaujama, kad Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateiktų metinę ataskaitą, kurioje būtų apibendrinamos praėjusiais metais finansuotos operacijos.

Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD yra įgaliotas padėti **gelbėti ir išsaugoti gyvybes, užkirsti kelią žmonių kančioms ir jas palengvinti, taip pat apsaugoti gyventojų grupių, nukentėjusių nuo gamtinių pavojų ar žmogaus sukeltų nelaimių** ES ar už jos ribų, **neliečiamybę ir žmogaus orumą**. Siekdamas šio visaapimančio tikslo, Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD veikia ir kaip ES humanitarinės pagalbos teikėjas, ir kaip pagalbos ekstremaliosios situacijos atveju teikėjas. Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD taip pat veikia kaip civilinės saugos operacijų koordinavimo ir tarpininkavimo ES lygmeniu tarnyba pagal Sąjungos civilinės saugos mechanizmą (SCSM). SCSM iš esmės veikia už ES ribų, kad galėtų teikti pagalbą ekstremaliosios situacijos atveju ir humanitarinę pagalbą. Todėl jis papildo Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD humanitarinės pagalbos veiklą, aprašytą šiame dokumente. Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD veikla prisideda prie šių Komisijos politinių prioritetų įgyvendinimo: i) stipresnė Europa pasaulyje; ii) Europos žaliasis kursas ir iii) mūsų europinės gyvensenos propagavimas; ir ateityje: i) nauja Europos gynybos ir saugumo era; ii) mūsų gyvenimo kokybės išlaikymas. Apsirūpinimo maistu saugumas, vanduo ir gamta; iii) globali Europa. Savo galios ir partnerystės galimybių panaudojimas.

ES, vadovaudamasi humanitariniais **žmoniškumo, nešališkumo, nepriklausomumo, neutralumo** bei nediskriminavimo principais, įtvirtintais Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 214 straipsnyje ir Europos konsensuse dėl humanitarinės pagalbos ([1]), per Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD visame pasaulyje teikia humanitarinę pagalbą žmonėms, kuriems jos reikia. ES humanitarinė pagalba teikiama žmonėms, kuriems jos labiausiai reikia, nepriklausomai nuo jų tautybės, religijos, lyties, etninės kilmės ar politinių pažiūrų. Taip pat ją teikiant konkrečiai atsižvelgiama į moterų, vaikų, vyresnio amžiaus asmenų, sergančiųjų ir asmenų su negalia poreikius ([2]).

2. PAGALBOS TEIKIMO TARPTAUTINĖS APLINKYBĖS

2024 m. buvo dar vieni metai, kai humanitarinių poreikių mastas visame pasaulyje buvo didelis. Remiantis Jungtinių Tautų (JT) Humanitarinių reikalų koordinavimo biuro (OCHA) 2024 m. humanitarinės padėties pasaulyje apžvalga ([3]), apskaičiuota, kad beveik **300 mln. asmenų visame pasaulyje** reikėjo pagalbos ir apsaugos. Apskaičiuota, kad dėl smurtinių konfliktų, žmogaus sukeltų katastrofų, gamtinių pavojų ir klimato kaitos poveikio visame pasaulyje buvo priverstinai perkelta 122,6 mln. asmenų. Apie 295,3 mln.

([1]) Tarybos, Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų, Europos Parlamento ir Europos Komisijos bendras pareiškimas (2008/C 25/01).

([2]) Laikantis Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencijos, kurios šalis yra ir ES.

([3]) 2024 m. humanitarinės padėties pasaulyje apžvalga [EN / AR / FR / ES] | OCHA.

asmenų 53 šalyse ar teritorijose patiria labai ūmų maisto stygių ([4]). Vaikai tebėra viena iš pažeidžiamiausių grupių, o vis dažnesni **sunkūs pažeidimai prieš vaikus** ginkluotųjų konfliktų metu kelia ypač didelį susirūpinimą.

Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą toliau turėjo pražūtingą poveikį civiliams gyventojams. Humanitarinės pagalbos reikėjo daugiau nei 14,6 mln. ukrainiečių. Gazos Ruože humanitariniai poreikiai yra didžiuliai visuose sektoriuose. Visiems Gazos gyventojams (2,1 mln.) kyla su saugumu ir apsauga susijęs pavojus ir gresia badas. Sudane 24,6 mln. asmenų – daugiau nei pusė gyventojų – susiduria su ūmiu maisto stygiumi, o mažiausiai penkiose vietovėse vyrauja badas. Sudėtingos krizės Mianmare, Afganistane, Haityje, Kongo Demokratinėje Respublikoje ir Somalio pusiasalyje bei užsitęsusios krizės Sahelyje, Jemene, Kolumbijoje ir Venesueloje dar labiau išryškina sunkias problemas, su kuriomis susiduria pažeidžiamos gyventojų grupės visame pasaulyje. Šiuos konfliktus ir krizes dar labiau didina nestabilumas, nesėkmingas valdymas, struktūrinis skurdas ir tebevykdomi plačiai paplitę **tarptautinės humanitarinės teisės (THT) pažeidimai**.

Vis dar sudėtinga teikti humanitarinę pagalbą dėl didėjančio finansavimo trūkumo ir susirūpinimo humanitarinės pagalbos darbuotojų saugumu. Įvertinus humanitarinius poreikius ir turimus išteklius, finansavimo trūkumas nuo 2023 m. iki 2024 m. pabaigos išaugo nuo 36,8 mlrd. iki 38,5 mlrd. USD ([5]). Humanitarinės pagalbos darbuotojai taip pat susiduria su **padėties nenuspėjamumu, nepastovumu, nesaugumu ir THT nepaisymu**. 2024 m. užfiksuota iki šiol daugiausia humanitarinės pagalbos darbuotojų žūčių – visame pasaulyje žuvo 281 pagalbos darbuotojas ([6]). Dėl **ribojamos arba uždraudžiamos prieigos** sunkiau teikti humanitarinę pagalbą žmonėms, kuriems jos reikia, ir sudėtingiau įgyvendinti būtinas kontrolės priemones, pavyzdžiui, stebėseną vietoje ir poreikių vertinimą.

Nepaisant šių **iššūkių**, Komisija **sugebėjo pasiekti savo tikslus**, atitinkančius 2021 m. kovo mėn. priimtame Komisijos komunikate dėl ES humanitarinių veiksmų išdėstytus prioritetus ir pagrindinius veiksmus ([7]). 2024 m. ES humanitarinė pagalba 116 pasaulio šalių gyventojams, ypač pažeidžiamiausiems, suteikė poreikiais pagrįstą principingą skubią pagalbą ir paramą pasirengimui nelaimėms ([8]).

ES ir jos valstybės narės kartu yra vienos iš didžiausių humanitarinės pagalbos teikėjų pasaulyje, teikiančios apie 27,4 proc. visų pasaulyje įsipareigotų humanitarinės pagalbos įnašų. Komisija skiria 8 proc. pasaulinės humanitarinės finansinės pagalbos ([9]). Pradinis biudžetas 2024 m. sudarė **1,89 mlrd. EUR**, todėl ES galėjo reaguoti ne tik į didelio masto humanitarines krizes, be kita ko, Ukrainoje, Palestinoje ([10]) ir Sudane, bet ir skirti 22 proc. pradinio biudžeto užmirštoms krizėms, t. y. sunkioms ir užsitęsusioms krizėms, kai tarptautinės pagalbos nukentėjusiems gyventojams lygis yra nepakankamas, pavyzdžiui, Filipinuose, Haityje, Mozambike ar Vakarų Sacharos krizėje. Kelis kartus padidinus

([4]) 2025 m. Pasaulinė maisto krizių ataskaita | Apsirūpinimo maistu informacijos tinklas (FSIN) ir Pasaulinis kovos su maisto krizėmis tinklas (GNAFC) (2025). GRFC 2025. Rome.

([5]) Défis Humanitaires <Summary : "Falling short ? Humanitarian funding and reform" - Défis Humanitaires>.

([6]) 2024 m. – mirtingiausi humanitarinės pagalbos darbuotojams metai, praneša JT humanitarinių reikalų biuras | UN News.

([7]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „ES humanitariniai veiksmai: nauji iššūkiai, tie patys principai“. COM(2021) 110 *final*.

([8]) Siekdama užtikrinti įrodymais pagrįstą metodą rizikos ir poreikių nustatymui bei kontekstinei analizei, Komisija naudojasi INFORM.

([9]) OCHA Finansinės priežiūros tarnyba <Financial Tracking Service>.

([10]) Palestinos pavadinimas neturi būti aiškinamas kaip Palestinos Valstybės pripažinimas ir jis nekeičia valstybių narių skirtingų pozicijų dėl šio klausimo.

biudžetą [10], galutinis 2024 m. metinis biudžetas viršijo **2,5 mlrd. EUR**. Per metus biudžetas buvo didinamas lėšomis iš šių šaltinių:

- neatidėliotinos pagalbos rezervo – iš viso 573 mln. EUR, o tai sudarė 23 proc. galutinio ES humanitarinės pagalbos biudžeto. Šios lėšos buvo panaudotos papildomai pagalbai teikti reaguojant į maisto krizes įvairiose Afrikos šalyse ir Afganistane, smurtą Artimuosiuose Rytuose, sudėtingą krizę Sudane ir jos šalutinį poveikį kaimyninėms šalims, Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą ir priverstinio persikėlimo krizę Venesueloje;
- perskirstymo iš VI išlaidų kategorijos priemonių siekiant reaguoti į krizes Libane ir Pietų Sudane (10,37 mln. EUR);
- VAH – *Virement d'Aide Humanitaire* (Finansinio reglamento 30 straipsnio 2 dalis), tai yra nepanaudotų asignavimų iš VI išlaidų kategorijos priemonių siekiant reaguoti į naujas krizes po 2024 m. gruodžio 1 d.; 3,3 mln. EUR buvo skirta naudoti Sirijoje po B. al-Assado režimo žlugimo;
- perskirstytų pajamų iš susigrąžintų sumų (2,5 mln. EUR).

Komisija bendradarbiauja su **maždaug 220 partnerių**, iš jų 127-iems finansinė parama buvo teikiama pagal 2024 m. pasirašytas sutartis (žr. II priede pateiktą sąrašą). 2024 m. 42 proc. finansavimo buvo paskirstyta nevyriausybinėms organizacijoms (NVO), 47 proc. JT agentūroms, 10 proc. tarptautinėms organizacijoms ir 0,5 proc. vyriausybinėms organizacijoms. I priede pateikiama biudžeto, skirto padėti per pagrindines krizes, dėl kurių Komisija ėmėsi veiksmų 2024 m., apžvalga. Galima pateikti tokią pagrindinių veiksmų įvairiuose pasaulio regionuose suvestinę:

2.1. Rytinės kaimyninės šalys ir Turkija

Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą turėjo pražūtingą poveikį milijonams Ukrainos piliečių, sukeldamas civilių gyventojų mirtis ir kančias, masinį priverstinį persikėlimą ir didelio masto ypatingos svarbos infrastruktūros naikinimą. Dėl to atsirado dideli humanitariniai poreikiai. Padėtis prie fronto linijos esančiose ir Rusijos karinės kontrolės zonose tebėra labai nestabili; 2024 m. humanitarinės pagalbos reikėjo daugiau nei 14,6 mln. asmenų. Kalbant apie kaimyninę Moldovą, 2024 m. šalis priėmė apie 130 000 Ukrainos pabėgėlių. 2024 m. Turkijoje buvo apie 3,1 mln. sirų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, ir 300 000 registruotų pabėgėlių bei prieglobsčio prašytojų iš kitų šalių, daugiausia iš Afganistano, Irako, Irano ir Somalio. Reaguodama į Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą, Komisija skyrė iš viso 165 mln. EUR, o Moldovai, Turkijai, rytinėms kaimyninėms šalims, Vakarų Balkanams ir Vidurinei Azijai – papildomai 56,2 mln. EUR.

2.2. Artimieji Rytai ir Šiaurės Afrika

Didžiulis smurto eskalavimas Artimuosiuose Rytuose lėmė didelio masto naikinimą Gazos Ruože ir sukėlė dar neregėto masto ir sunkumo katastrofišką humanitarinę krizę. 2024 m. visiems Gazos gyventojams trūko prieigos prie maisto, vandens ar pagrindinių paslaugų, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros ir būsto. Suintensyvėjęs „Hezbollah“ ir Izraelio konfliktas lėmė didelio masto priverstinį persikėlimą. Be to, 2024 m. Komisija toliau tenkino Sirijos gyventojų, taip pat Sirijos pabėgėlių ir pažeidžiamų priimančiųjų bendruomenių kaimyninėse šalyse (Turkijoje, Libane, Jordanijoje, Egipte ir Irake) humanitarinius poreikius. Šiaurės Afrikoje taip pat yra keletas didelio masto priverstinio gyventojų persikėlimo antplūdžio valdymo centrų. Penkiose stovyklose aplink Tindufą Alžyro dykumoje (Sacharos dykumos dalis) susibūrę Vakarų Sacharos pabėgėliai priklauso nuo

išorės humanitarinės pagalbos. Libija ir Egiptas toliau susiduria su pabėgėlių srautais dėl smurto eskalavimo Sudane. Be to, Libija tebėra labai svarbi mišrių migrantų srautų išvykimo į Europą vieta. Iki 2024 m. pabaigos Komisija skyrė 526,5 mln. EUR pagalbai Artimiesiems Rytams ir Šiaurės Afrikai.

2.3. Pietvakarių Azija ir Arabijos pusiasalis

Humanitarinė padėtis Afganistane yra sunki: humanitarinės pagalbos reikia 22,9 mln. asmenų, o trečdalis gyventojų patiria labai ūmų maisto stygių. Talibano represinė politika, kuri neproporcingai veikia moteris ir mergaites, toliau trukdo humanitarinių organizacijų veiklai šalyje. Afganistano krizė daro poveikį ir kaimyninėms šalims. Irane yra iki šešių milijonų afganistaniečių, o Pakistane – apie 3,1 mln. afganistaniečių, turinčių įvairų statusą. Arabijos pusiasalyje konfliktas Jemene tęsiasi jau vienuoliktus metus, o jo gyventojai kenčia nuo ūmaus maisto stygiaus ir mitybos nepakankamumo, pasikartojančių epidemijų protrūkių, priverstinio persikėlimo ir kitų rimtų apsaugos problemų. Reaguodama į krizes abiejuose regionuose, Komisija 2024 m. skyrė 306,9 mln. EUR.

2.4. Rytų ir Pietų Afrika

Rytų ir Pietų Afrikoje gyvena 28 proc. visų žmonių, kuriems reikalinga humanitarinė pagalba. Šiam regionui būdingi smurtiniai konfliktai, priverstiniai gyventojų persikėlimai, cikliški ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai ir pasikartojančios epidemijos. Sudanas susiduria su didžiausia pasaulyje priverstinio persikėlimo krize – daugiau nei 14,5 mln. asmenų buvo priversti palikti savo namus. Daugiau nei pusė gyventojų kenčia nuo ūmaus maisto stygiaus, be to, dėl konflikto plačiai paplito smurtas, įskaitant seksualinį ir etninį smurtą, vaikų verbavimas į kariuomenę ir sunkūs THT pažeidimai. Somalio pusiasalio regione – Pietų Sudane, Džibutyje, Etiopijoje, Kenijoje ir Somalyje – humanitarinės pagalbos reikia beveik 45 mln. asmenų. Konfliktai ir gamtiniai pavojai, pavyzdžiui, vietinės sausros, potvyniai ir nuošliaužos, kuriuos dar labiau sustiprina klimato kaita, skatina priverstinį persikėlimą regiono šalių viduje, maisto stygių ir tarpvalstybinius srautus. Pietų Afrikoje dėl užsitęsusios El Ninjo srovės sukeltos sausros 30 mln. asmenų 14 šalių susiduria su ūmiu maisto stygiumu. Regionas ir toliau susiduria su gamtiniais pavojais, pavyzdžiui, tropiniu ciklonu „Chido“ ir ligų protrūkiais. 2024 m. šiems ir kitiems neatidėliotiniems humanitariniams poreikiams regione patenkinti buvo skirtas daugiau kaip 542,8 mln. EUR biudžetas.

2.5. Vakarų ir Centrinė Afrika bei Didžiųjų ežerų regionas

Vakarų ir Centrinei Afrikai poveikį daro keli regioniniai ir tarpusavyje susiję konfliktai, o jų padarinius dar labiau sustiprina klimato kaita. Čado ežero baseino regiono krizė, turinti poveikį Čadui, Kamerūnui, Nigerijai ir Nigeriui, yra ūmi ir užsitęsusi krizė, trunkanti jau 15 metų. Centrinėje Sahelio dalyje smurtas prieš civilius gyventojus skatina priverstinį persikėlimą regione ir į Gvinėjos įlankos pakrantės šalis. 2024 m. Sahelio ir Čado ežero baseino regione humanitarinės pagalbos reikėjo 43,3 mln. asmenų. Konfliktas Kongo Demokratinės Respublikos rytuose, kuriame dalyvauja Kongo armija FARDC, įvairios ginkluotos grupuotės ir Ruandos remiami M23 sukilėliai, lėmė smarkiai išaugusius humanitarinius poreikius, be kita ko, priverstinį maždaug septynių milijonų asmenų persikėlimą. Kasdien pažeidžiamos žmogaus teisės ir THT, taip pat plačiai paplitęs seksualinis smurtas ir smurtas dėl lyties. Be to, 2024 m. Didžiųjų ežerų regione kilo tiek beždžionių raupų viruso, tiek Marburgo viruso epidemijų protrūkiai. Reaguodama į krizes Vakarų ir Centrinėje Afrikoje bei Didžiųjų ežerų regione, Komisija 2024 m. skyrė 413,1 mln. EUR biudžetą maisto stygiaus bei mitybos nepakankamumo problemoms spręsti ir daugiasektoriams poreikiams tenkinti.

2.6. Pietryčių Azija ir Ramiojo Vandenyno regionas

2024 m. ginkluotas konfliktas Mianmare suintensyvėjo ir jo metu padaryti vieni iš sunkiausių pasaulyje užfiksuotų THT pažeidimų. Daugiau nei 20 mln. šios šalies gyventojų (beveik 40 proc. visų gyventojų) reikalinga humanitarinė pagalba. Nuo 2021 m. Mianmaro kariuomenės *Tatmadaw* įvykdyto karinio perversmo dešimtys tūkstančių asmenų pabėgo iš Mianmaro į kaimynines šalis, ieškodami prieglobsčio. Tarp jų ir rohinjai, kurie masiškai leidžiasi į pavojingas keliones jūra. Koks Bazaro mieste Bangladeše yra didžiausia pasaulyje pabėgėlių stovykla – joje gyvena beveik milijonas nuo pagalbos priklausomų pilietybės neturinčių rohinjų pabėgėlių. Kalbant apie Ramiojo vandenyno regioną, ES reagavo į vis dažnesnes su klimatu susijusias nelaimes. 2024 m. biudžetas siekė 95,6 mln. EUR.

2.7. Šiaurės ir Pietų Amerikos ir Karibų jūros regionas

Centrinė ir Pietų Amerika susiduria su dideliu smurtu, gamtiniais pavojais, skurdu ir nelygybe transkontinentinės mišrios migracijos krizės kontekste. Venesuelos humanitarinė krizė smarkiai paaštrėjo, kai 2024 m. padidėjo politiniai ir socialiniai neramumai, o prieiga prie pagrindinių sveikatos priežiūros paslaugų, maisto ir geriamojo vandens buvo smarkiai apribota. Priverstinis persikėlimas šalies viduje ir visame regione tebebuvo pagrindinė išgyvenimo strategija – 7,7 mln. venesueliečių buvo priversti palikti šalį. Venesuelos migracijos ir pabėgėlių krizės poveikis jaučiamas visame regione, nuo Kolumbijos iki Panamos, Gvatemalos, Hondūro, Salvadoro ir Meksikos. Kelyje atsidūrę asmenys – vieni pažeidžiamiausių aukų, dažnai išgyvenusių smurtą, įskaitant organizuotą nusikalstamumą. Haityje gaujos kontroliuoja 80 proc. sostinės Port o Prenso teritorijos, jų įtaka labai juntama ir daugelyje kitų šalies dalių. 2024 m. per krizę Haityje dėl smurto žuvo 5 000 asmenų, o 5,5 mln. asmenų kenčia nuo maisto stygiaus. 2024 m. Komisija skyrė 165,3 mln. EUR pagalbai Šiaurės ir Pietų Amerikai ir Karibams.

3. TINKAMOS IR VEIKSMINGOS HUMANITARINĖS PAGALBOS NUKENTĖJUSIEMS GYVENTOJAMS TEIKIMAS

Siekdama **remti daugiašališkumą** ir taisyklėmis grindžiamą pasaulinę tvarką, aktyviau veikdama ir stiprindama ES balsą pasaulyje, Komisija palaikė tvirtus strateginės ir operatyvinės partnerystės ryšius tiek dvišaliu, tiek daugiašaliu lygmeniu. Komisija pasisakė už iš esmės didesnes pastangas teikiant humanitarinės pagalbos finansavimą ir geresnį paramos teikėjų atsakomybės pasidalijimą. Komisija toliau naudojo sukauptas lėšas ([11]), siekdama toliau skatinti lokalizavimą ir mažinti tikslinį lėšų skirstymą, taip pat dirbo pagal **programų rengimo partnerystės susitarimus** ([12]) – daugiametes sutartis, skirtas skatinti tolesnį lankstų finansavimą, – kad humanitarinė sistema taptų veiksmingesnė ir turėtų didesnį poveikį. Komisija toliau dalyvavo **Didžiojo sandėrio** ([13]) procese, visų pirma įgyvendinant kokybiško finansavimo ir lokalizavimo įsipareigojimus.

Siekdama papildyti ES humanitarinę finansinę pagalbą, Komisija panaudojo savo vidaus reagavimo į ekstremaliąją humanitarinę padėtį priemonę – **Europos humanitarinės pagalbos pajėgumus (EHRC)** ([14])**,** padedančią remti partnerius ir sudaryti palankesnes

([11]) Sudane, Afganistane, Ukrainoje, Venesueloje, Kolumbijoje, Haityje.
([12]) Programų rengimo partnerystės.
([13]) Didysis sandėris.
([14]) Europos humanitarinės pagalbos pajėgumai (EHRC). Europos Komisija.

sąlygas humanitarinei pagalbai teikti, humanitarinėms prekėms ir humanitarinės pagalbos darbuotojams vežti į sunkiai pasiekiamas vietoves, kuriose priešingu atveju pagalbos nebūtų galima suteikti. 2024 m. pasitelkus EHRC buvo sureaguota į 16 krizių, kurių poveikį patyrė 17 šalių ([15]), panaudojant įvairias transporto paslaugas, įskaitant užsakomuosius skrydžius, ir įvairias logistikos paslaugas:

- pasitelkus EHRC, 97 užsakomaisiais skrydžiais, jūrų ir sausumos transportu iš viso išsiųsta 5 319 tonų humanitarinės pagalbos priemonių;
- ES humanitarinės pagalbos skrydžiais iš viso skraidinti 16 683 humanitarinės pagalbos darbuotojai, įskaitant 13 EHRC dislokuotų ekspertų;
- partneriams iš viso išdalyta 851 metrinė tona iš EHRC skirtų atsargų už daugiau kaip 4,66 mln. EUR.

Komisija taip pat mobilizavo savo skubios pagalbos finansavimo priemonę – **neatidėliotinų priemonių rinkinį**. Jį sudaro Reagavimo į staigias didelio masto nelaimes priemonė (ALERT), Kovos su epidemijomis priemonė, Nedidelio masto atsako priemonė ir parama Tarptautinės Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio draugijų federacijos Neatidėliotinos pagalbos nelaimių atveju fondui (DREF). Pagal jį teikiama papildoma finansinė parama partneriams, reaguojantiems į staigias nelaimes, įskaitant vis dažnesnes klimato kaitos sukeltas nelaimes. Neatidėliotinų priemonių rinkiniu suteikta apie **52,5 mln. EUR** paramos, remiant **68 panaudojimo atvejus** (70 proc. daugiau nei 2023 m.) ir 85 DREF operacijas:

- Nedidelio masto atsako priemonė buvo panaudota 34 kartus, be kita ko, reaguojant į potvynius Afganistane, Kolumbijoje, Kenijoje ir Meksikoje bei žemės drebėjimus Vanuatu ir Kuboje;
- ALERT buvo pasinaudota 20 kartų, nedelsiant reaguojant į potvynius keliose šalyse, įskaitant Braziliją, Mianmarą, Filipinus, Nigeriją ir Vietnamą, ir tropinius ciklonus Bangladeše ir Mozambike;
- Kovos su epidemijomis priemonė buvo panaudota 14 kartų: reaguojant į beždžionių raupų protrūkį Kongo Demokratinėje Respublikoje ir Ugandoje, Marburgo viruso protrūkį Ruandoje bei choleros protrūkius Pietų Sudane, Somalyje ir Zambijoje;
- Komisija prisidėjo prie 85 DREF operacijų, Tarptautinės Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio draugijų federacijos (IFRC) vykdytų 62-ose šalyse, be kita ko, surengtų reaguojant į potvynius, sausras, epidemijas ir gyventojų judėjimą.

Be to, 2024 m. Komisija, teikdama partneriams rekomendacijas dėl kokybiškų, nuoseklių ir atskaitingu valdymu grindžiamų ES finansuojamų humanitarinių operacijų, užtikrino politikos taikymą ir formavimą.

Nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą pradžios geopolitinės ir geoekonominės darbotvarkės centre – apsirūpinimo maistu saugumas ir mityba. 295,3 mln. asmenų 53 šalyse ar teritorijose patiria ūmų maisto stygių, be to, pirmą kartą nuo 2017 m. paskelbtas **badas** (penkiose Sudano vietovėse), todėl ūmus maisto stygius yra kaip niekad didelis. 2024 m. Komisija **pagalbai maistui, mitybai ir bado prevencijai** skyrė apie 720 mln. EUR, t. y. 7 proc. daugiau nei 2023 m.

([15]) Afganistanas, Burkina Fasas, Čadas, Haitis, Kongo Demokratinė Respublika, Kuba, Laosas, Libanas, Malis, Nigeris, Palestina, Ruanda, Sent Vinsentas ir Grenadinai, Sirija, Somalis ir Sudanas.

2024 m. Komisijos **humanitarinė pagalba sveikatos srityje** visame pasaulyje sudarė 357 mln. EUR. Gyvybę gelbstinčios priežiūros pavyzdžiai: pirminės ir reprodukcinės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo didinimas, medicininė pagalba smurto dėl lyties aukoms, psichikos sveikatos ir psichosocialinė pagalba, traumų gydymas ir reabilitacija. 2024 m. Komisija reagavo į **choleros, beždžionių raupų ([16]) ir Marburgo viruso** protrūkius Afrikos žemyne.

Komisija toliau dėjo pastangas skatinti **THT** laikymąsi ir humanitarinės pagalbos bei sveikatos priežiūros darbuotojų apsaugą, viešai pareikšdama poziciją ir pasisakydama daugiašaliuose forumuose bei aukšto lygio renginiuose. Komisija taip pat skyrė lėšų su **THT susijusiems projektams**. Tai apėmė paramą Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto (TRKK) programai, skirtai THT pažeidimų prevencijai, ir THT pažeidimų stebėsenos stiprinimui. Komisija pradėjo iniciatyvą, skirtą konkrečiai pagalbai humanitarinės pagalbos darbuotojams teikti („Humanitarinės pagalbos darbuotojų apsauga“ (angl. *Protect Aid Workers*). Pagal šį mechanizmą teikiama parama ir apsauga humanitarinės pagalbos darbuotojams, kuriems kyla rizika arba kurie patyrė kritinius incidentus.

Apsauga tebėra prioritetas visuose humanitarinės pagalbos sektoriuose; **sektorių apsaugos veiklai** Komisija skyrė **14 proc. savo bendro finansinio paketo**. Humanitarinės krizės skirtingai veikia moteris, mergaites, berniukus ir vyrus, be to, išgyventos krizės patirtis priklauso nuo asmens pažeidžiamumo, pavyzdžiui, negalios. Todėl Komisija į visas veiklos sritis toliau integravo neįgalumo įtrauktį, lyčių ir amžiaus klausimus.

Daugiau nei **234 milijonai vaikų ir jaunuolių**, nukentėjusių nuo krizių visame pasaulyje, skubiai turi gauti galimybę mokytis ([17]). Tai apima 72 milijonus vaikų, kurie nelanko mokyklos 2024 m. Komisija toliau daug dėmesio skyrė **švietimui ekstremaliųjų situacijų atvejais** ir plačiu mastu toliau investavo į švietimą – 10 proc. metinio pradinio ES humanitarinės pagalbos biudžeto, t. y. daugiau nei 175 mln. EUR.

Vienas iš pagrindinių veiksnių, didinančių humanitarinius poreikius, šiuo metu yra klimato kaita. Dėl pasaulio klimato atšilimo didėja gamtinių pavojų skaičius ir stiprumas. Komisija siekia ne tik reaguoti į nelaimes, bet ir pasirengti joms. Todėl trečdalis visų Komisijos finansuojamų humanitarinių projektų apima pasirengimo aspektą, o 2024 m. **pasirengimui nelaimėms** skirta biudžeto eilutė sudarė **79 mln. EUR**. 2024 m. gegužės mėn. ES ir **LAK regionas** pasirašė **susitarimo memorandumą** ([18]), kuriuo siekiama stiprinti bendradarbiavimą integruoto nelaimių rizikos valdymo srityje ir remti jo įgyvendinimą per IFRC Pasaulinę atsparumo klimato kaitai platformą (angl. *IFRC Global Climate Resilience Platform*).

Siekiant sumažinti humanitarinės pagalbos anglies dioksido pėdsaką ir žalą aplinkai, 2023 m. visoms ES finansuojamoms humanitarinės pagalbos operacijoms tapo privaloma taikyti minimalius aplinkosaugos reikalavimus. 2024 m. partneriams ir Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD darbuotojams buvo surengta keletas praktinių seminarų ir kursų. Komisija toliau finansavo inovacijų projektus, susijusius su **humanitarinės pagalbos ekologiškumo didinimu**, ir toliau veikė kaip Humanitarinės

([16]) Reagavimas į beždžionių raupus yra geras ES sinergijos pavyzdys. Ši operacija apėmė bendradarbiavimą su Europos ligų prevencijos ir kontrolės centru.

([17]) Global Estimates 2025 Update | Education Cannot Wait.

([18]) Susitarimo memorandumas.

pagalbos teikėjų deklaracijos dėl klimato ir aplinkos (angl. *Humanitarian Aid Donors' Declaration on Climate and Environment*) sekretoriatas.

Siekdama skatinti ES humanitarinės pagalbos propagavimą ir didinti jos matomumą, Komisija parengė įvairios informacijos žiniasklaidai ir vykdė įvairią **komunikacijos veiklą**. Vienas iš ryškiausių pavyzdžių – **humanitarinės pagalbos kampanija #FeedingHope**, kuri pasiekė daugiau kaip 70 mln. asmenų 10-yje valstybių narių, t. y. daugiau nei dvigubai daugiau nei per ankstesnių metų kampanijas. Trečiasis Europos humanitarinis forumas sutelkė beveik 1 500 dalyvių iš viso pasaulio.

4. KONKREČIŲ OPERACIJŲ IŠORĖS VERTINIMŲ TIKRINIMAS

Komisijos vertinimo tarnybos atsakingos už vertinimo funkcijų valdymą, koordinavimą, kontrolę ir ataskaitų teikimą. Jos laiku teikia kokybiškus vertinimo rezultatus, kad būtų galima užtikrinti faktais pagrįstą sprendimų priėmimą ir atskaitomybę. Vertinimai gali būti geografiniai, teminiai arba orientuoti į konkrečią partnerystę. III priede pateiktas 2024 m. užbaigtų ir vykdomų vertinimų sąrašas.

5. SUSIJUSIOS NUORODOS

- Bendroji informacija apie Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD:

  https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/index_en?prefLang=lt

- Finansinė informacija apie Europos Komisijos humanitarinės pagalbos veiklą 2024 m.:

  2024 m. finansavimo sprendimai. Europos Komisija

- Informacija apie ankstesnių metų operacijas:

  Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijos Europos komisija (europa.eu)

- 2024 m. metinės veiklos ataskaitos.

  2024 m. metinė veiklos ataskaita. Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijos (ECHO). Europos Komisija

- 2024 m. metinė valdymo ir veiklos ataskaita:

  2024 m. valdymo planas. Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijos. Europos Komisija

- Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų GD vertinimo ataskaitos:

  https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/funding-evaluations/evaluations_en?prefLang=lt

- Europos Komisijos ir valstybių narių humanitarinės pagalbos finansavimo duomenys:

  Pradžia. Europos Komisija (europa.eu)